

Som et kjærlighetsforhold

Kunstneren Else-Maj Johansson forlater Moskenes etter 30 år i Lofoten. I den anledning gir hun bort en stor gave til Amnesty Nord.

AV ANN KRISTIN GRINDEN

- Jeg skal slå av denne, sier Else-Maj Johansson og tar ned lokket på pc-en.

Hun sitter ved det innerste kafebordet på Gallerikafeen på Sørvågen. Foran seg har hun et improvisert kontor med filofaxen og papirer spredd utover. Det er klart at det er en del saker å ordne opp i før hun forlater Sørvågen. Som et siste farvel, gir hun bort hele 400 litografier til Amnesty, verdt over en million kroner.

- Jeg tenkte som så, at det er bedre at bildene mine blir donert bort enn at de blir liggende her til jeg dør. Da er det bedre at Amnesty kan få nytte av dem, og kan selge dem, jeg er for gammel til det nå. Jeg orker ikke. Og dessuten synes jeg Amnesty er en bra organisasjon, jeg er medlem selv, forteller Johansson.

I Fiat fra Paris til Lofoten

Det begynte med et kort Lofot-besøk som 22-åring, så skulle det ta flere år i Paris, London og Stockholm, før Johansson flyttet til Sørvågen som en allerede etablert kunstner med flere separatutstillinger bak seg i 86.

Likevel var møtet med Lofoten i 69 det som virkelig ga mersmak. Da kjøpte hun og hennes daværende mann forfatteren Lars Nygren en Fiat og kjørte hele veien opp fra Paris. Det skulle bli starten på utallige somre her, før hun flyttet hit for en lengre periode.

- Det var en fantastisk tid, det var en nydelig sommer da vi kom, akkurat som det er nå. Og siden jeg allerede hadde vært i Svolvær, ville jeg se noe annet, så vi kjørte ned til Å, og der var det ikke noen hoteller eller noe sted å sove, og vi kjørte tilbake til Sørvågen og satte oss på et spisested, også gikk ryktet om at vi trengte et sted å bo, og ti minutter senere hadde vi fått en rombu på den andre siden av vågen, og vi dro dit og det var helt nydelig, og vi pleide å svømme over vågen hver dag, fra rorbua og hit, forteller Else-Maj Johansson.

Lofoten

Johansson og Nygren kjøpte hus i 74. Her malte Johansson mens Nygren skrev. Men det var først på 80-tallet hun bestemte seg for å bosette her.

- Det som skjedde var at jeg flytta tilbake til hjemstedet i Sverige fra Paris, og oppdaget at jeg ikke hadde noen røtter der lenger. Jeg kjeda meg sånn, og etter to år dro jeg til Paris igjen og var der noen måneder hvor det plutselig stod klart for meg hva jeg skulle gjøre: Jeg skulle flytte til Lofoten!

- Så da dro jeg hjem og pakka tingene og var i Lofoten på en måned. Noen ganger er det bare sånn at man bearbeider valg ubevisst, også stod det der plutselig helt klart for meg at jeg skulle hit, forteller Johansson.

Donerer bort: Disse litografiene til en verdi på rundt en million kroner gis bort til Amnesty. FOTO: ANN KRISTIN GRINDEN

Et kjærlighetsforhold

Årene i Lofoten ble til 30. Her har hun drevet galleri, hatt malerkurs for barn og voksne og blitt en betydningsfull kulturperson i

bygda. I 2004 fikk hun Moskenes kommunes kulturpris. Til tross for hennes kunstneriske karriere, har hun holdt en lav profil og har brukt tiden på å være med folk på

Sørvågen.

- De ble mine venner. Jeg har jo vært medlem av Nordnorsk kunstnersenter, men jeg var liksom ferdig med det livet i Paris,

og har ikke vært så aktiv der, forteller Johansson.

- Livet i Lofoten har vært som et slags kjærlighetsforhold på godt og vondt, og jeg har ikke

angret et sekund på at jeg flytta hit, sier Johansson.

Lofot-epoken har hatt stor betydning for hennes kunstneriske virksomhet. Særlig har hun blitt kjent for sine malerier av hav og fjell og fremstillinger av lys.

Hennes malerier og litografier henger nok i utallige Lofot-hjem. Et av verkene hennes som skiller seg ut og har fått en sentral posisjon i Lofoten, er tolkningen av kvinnen Tennes Kaspara som var den siste som ble henrettet i Moskenes i 1814.

Fra landskap til Tennes Kaspara

- Jeg brukte veldig lang tid på å male henne. Før jeg begynte på dette prosjektet hadde jeg hatt en lang stopp hvor jeg ikke malte noe. Også malte jeg bare landskap uten mennesker. Det var ikke så mye som en måse i bildene mine, forteller Johansson.

En såkalt "happening" i bygda hvor Tennes Kaspara-historien ble utspilt som et levende teater, ga inntrykk på Johansson som hadde hatt en lengre periode utenfor atelieret. Kaspara-skikkelsen skulle feste seg hos henne.

- Malestoppen fortsatte, men jeg hadde jo disse malekursene. Også var det en dag jeg møtte en av mine elever i fjellet og han spurte hvordan det gikk med malinga og sånn, og jeg sa jo at det gikk til helvete også sa han bare: Men Else-Maj, hvorfor maler du ikke bare Tennes Kaspara, du har jo pratet om det? Også kom jeg hjem, spente opp et lerret og satte i gang, forteller Johansson.

Å male Tennes Kaspara skulle bli en lang prosess. Hun startet i 2002 og det stod ferdig i 2007.

Nå befinner Kaspara-serien seg nede i galleriet, men når dette stenger trenger Kaspara et sted å henge. Johansson håper den kan bli værende i Moskenes.

Til Tenerife

Johansson har nå bosatt seg på Tenerife. De siste årene har hun kommet til Sørvågen og drevet galleri og kafé med kusinen Lisbeth Hedberg. Nå blir det slutt på galleriet, og bildene forsvinner.

- Det er jo så klart alderen som gjør det, jeg er jo ikke ung lengre og kan klatre i fjellet og drive med båtliv, sånn er det jo. Også dør jo min omgangskrets her, og jeg har ikke så mange igjen her, forteller Johansson.

-Jeg har jo bodd her i snart en tre del av mitt liv, og det er klart at det hugger i hjertet når jeg drar, avslutter Johansson, som setter kursen tilbake til Tenerife i august.

- Det er en fantastisk gave Regionleder for Amnesty Nord er på vei ut til Moskenes for å hente gaven. Nøyaktig omfanget og verdien av bildene er ikke Ole-G. Solheim klar over.

- Hun sa bare at jeg måtte ha plass til alt i bilen, det var en forutsetning for å hente gaven, forteller Solheim over telefon.

- Dette er en utrolig generøs og flott gave som vil støtte Amnesty betraktelig. Å få slike gaver setter vi veldig pris på og siden Amnesty ikke mottar statsstøtte, er vi avhengig av gaver og donasjoner. Å få en slik gave som dette, at en kunstner donerer bort så mye, er første gang for oss, sier Solheim.

De 400 litografiene skal tak-

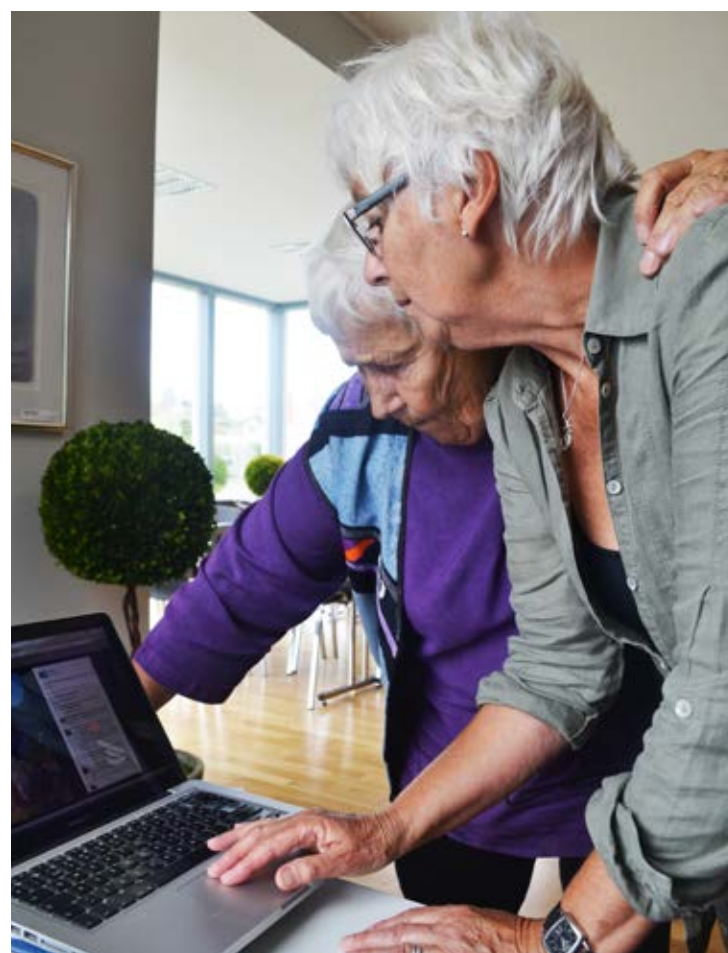
Overrekkelsen: Ole-G. Solheim fra Amnesty Nord er i Moskenes og for å ta i mot gaven. FOTO: MATHEA SOLHEIM

Selvportrett: Det begynner å bli noen år siden Johansson malte dette bildet av seg selv. FOTO: ANN KRISTIN GRINDEN

Litografier: Dette torskemaleriet gies til Amnesty. FOTO: ANN KRISTIN GRINDEN

Driver kafé og galleri: Dette er siste sommeren Else-Maj Johansson og kusinen Lisbeth Hedberg har åpnet. FOTO: ANN KRISTIN GRINDEN

seres, så planlegger Amnesty en utstilling i Tromsø før bilder sendes ned til Oslo. Inntektene skal brukes til å støtte Amnestys videre arbeid internasjonalt med menneskerettigheter.

Tennes Kaspara: Johanssons mesterverk bestående av tre bilder av den legendariske Kaspara trenger et sted å henge. FOTO: ANN KRISTIN GRINDEN